

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULŪ L.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

Oseriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorile nerancate nu se primesc. Manuscriptele nu se retrămit.

N°. 109.

Luni, Marți 19 (31) Maiu.

1887.

BrașovŪ, 18 Maiu 1887.

Inundare pretutindenea.

Pre lângă inundarea ținuturilor romantice din préjma Mureșului, Ampoiului, Someșului, Crișului, Timișului și ale Begei, care a nimicuit speranțele de recoltă ale bieților omeni, mai vine acum și altă inundare, ce se revarsă cu furie asupra tuturor comitatelor și orașelor Ardélului și a Țerei ungurești, inundarea de vorbe și de promisiuni, care de care mai cu ferfioiu. Candidații la deputația ungurească au început să-și desvolte „programele” lor și povoiul de vorbe góle s'a pus în mișcare.

„Vorbă multă, sărăciă”, ȳice Românul. Și'n adevăr de douăzeci de ani, de când mereu se declamăză și se perorăză de pe tribunele marilor „patrioți” unguri de totă colórea, nu ne-am ales decât cu sărăciă, pe care o sêmțim cu toții destul de amar.

După ce s'a închis dieta cu care d-lu Tisza pretinde a fi făcut atâtea minuni, a scos la ivelă și rivalul lui, contele Apponyi, programul partidei sale, a „oposițiunii moderate maghiare ce stă pe baza dualistică.”

Manifestul electoral al acestei „oposițiunii moderate” s'a publicat în ajunul Rosaliilor. El nu este lung, critică multă, promite și mai mult și culminează în următoarele cuvinte, cu care se încheie:

„Politica guvernului este o calamitate probată prin experiență — în nisuița noastră este garanția pentru viitorul poporului nostru. Alegeți dér!”

Ungurii voră avé dér sé alégă între Tisza și Apponyi.

Ferescă-ne Dumnezeu să voimă a influința cât de puțin alegerea lor. Dér și să voimă, suntem siguri, că n'amă fi ascultați, pentru că Ungurii se țin prea înțelepți și prea puternici, decât ca să aibă lipsă de sfatul nostru. Să vorbescă le este dat ađi numai lor, noi decamdată trebuie să ne mulțumim cu rezultatul înțelepciunii lor de stat — cu sărăciă, și să o suportăm cum putem. Acesta ni se cere ađi ca dela nisce cetățeni leali, mai ales după ce nu facem parte din neamul privilegiat, care „constitue statul.”

Cu totul obiectiv și făr' de nici o patimă ne vom încerca a cerceta din punctul nostru de vedere enunțiaunea cea mai nouă a oposițiunii moderate.

Ea constată înainte de tóte nisce adevăruri, cari credem că nu mai pot fi răsturnate ađi de nimeni.

Guvernul însuși, ne spune manifestul, recunósce ađi seriozitatea situațiunii. Svêrcolirile lui dovedesc, că înaintăză fără plan espuendul statulă la cele mai seriose crize politice și financiare. Guvernul încungiură ori-ce problemă mare promovendul, prin amenințarea séu îmbrățișarea intereselor locale și personale, numai scopurile lui de partidă și asigurândă în modul acesta numai puterea sa, care a devenit un isvor de slăbiciune pentru țără și este fără preț, căci nu stă în serviciul ideilor nobile și a scopurilor înalte.

Până aici n'avemă nimic de obiectat contra celor ȳise de Apponyi și soții lui de principii. Manifestul se ocupă însă mai departe și de cestiunea, cum ar trebui să fiă guvernul statului ungar și în punctul acesta vederile oposițiunii moderate se depărtăză grozav de vederile noastre.

Guvernul Ungariei — ȳice manifestul — să fiă liberal, căci numai așa se póte garanta pe teremul justiției și al administrației libertatea individuală și publică, domnirea dreptului și a legii.

Așa să fiă, — dér Apponyiști explică acest

postulat al lor astfel, încât tot liberalismul cel pretind să se reducă la o simplă îmbunătățire a administrației pe temeiul dreptului și a legilor existente unguresci. De aceea că ore aceste legi sunt liberale séu nu, puțin îi pasă oposițiunii moderate. Ea cere numai conștiința loră esecutare. Intrața vede ea liberalismul, nu în a face dreptate tuturor cetățenilor statului.

„In Ungaria” — esplică manifestul — „nu este cu puțință o politică națională îndreptată spre consolidarea internă a statului fără spiritul liberal al regimului. Numai cel ce desvoltă în acest spirit instituțiunile noastre, numai cel ce esecută în acest spirit legile statului și face să fiă respectate, numai cel ce stêrpesce spiritul de violență din organismul autorităților și îngrijesce să fiă condus de imparțialitate leală și de curățenia morală, numai acela e capabil a oaștiga statului ungar respect și simpatii și înaintea cetățenilor nemaghiari ai țerei și ală consolida prin acesta înăuntru.”

Ca să nu mai fim în dubiu, ce liberalism are în vedere aici oposițiunea moderată, ea vorbesce în pasagiul următor tot numai de „spiritul național”, de „ideia națională” de „interesele naționale” și de „insuflețirea națională”, care trebuie să străbată totă vieța în stat.

Doi-spre-zece ani s'a svêrcolit regimul tizaist spre a maghiarisa tóte legile și instituțiunile în stat în sensul „ideei naționale maghiare”, și acum vine contele Apponyi cu ai séi și ȳice: Alegeți-me pe mine, căci eu voi face ca tóte aceste legi și așcăminte să fiă respectate cu cea mai mare sântenia!

Acesta este „liberadismul”, cu care voiesce să câștige pe Nemaghiari oposițiunea moderată. Legi și drepturi unguresci câte vreți, dreptate însă nici cât e negru sub unghia!

Din dieta ungară.

În ședința dela 21 Maiu a camerei deputaților s'au adus în desbatere 11 petițiuni adresate de studenții diferitelor institute de învățământ superior, prin care ceră a se valida limba ungurească în regimentele unguresci ale armatei comune.

Raportorul Vamos ȳice că studenții în aceste petițiuni nu se mărginesc a cere numai depunerea esamenului de oficer la armata comună în limba ungurească, ci se întind și mai departe, dorind acum să se introducă în regimentele unguresci limba ungurească ca limbă de comandă și de oficiu. (Aprobări în stânga estremă.) Acestă pretențiune atinge în totă casulă un drept important. Dér în procesul de desvoltare guvernul trebuie să alégă bine timpul, pentru ca instituțiunea ce s'ar introduce să se și póta consolida. Comisiunea decă a decis să se lase ministrului de honveđi a studia cestiunea, ér guvernul își va face datoria când i se va oferi ocaziune.

Kolom. Thaly ȳice că s'a studiat destul cestiunea. El nu vede, că o armată cu o limbă e mai tare, ca o armată în care regimentele unguresci se comandă unguresce. (Jokai: Și cele croate?) Cele croate croatesce. Acele regimente de Curuți, cari au fost comandate unguresce, au bătut pe inamic, din contră regimentele comandate nemșesce au fost adescori bătute. Soldatul comandat unguresce s'ar lupta mai bucuros ca cel comandat nemșesce. În cărțile folosite de armata comună se prémăresc apăsătorii națiunii, tiranii à la Haynau. Ministrul de honveđi a ȳis, că „nu cutézá” să se apropie de corónă cu cererea d'a se introduce limba ungurească. A vorbit ministrul ca un general austriac. Dér ministrul națiunii unguresci trebuie să ceteze. Ministrului îi e frică de camarilă că-l trântesce. Aceste cercuri merg și mai departe cu germanisarea armatei. Un comandant de corp a dat pe 11 suboficeri pe mâna profosului, fiind că nu sciau nemșesce. Ministrul să și facă datoria ca Ungur. (Aplause 'n stânga estremă.)

Oratorul respinge propunerea comisiunii și face motiunea: „Petițiunile se dau ministrului de honveđi, ca să facă pașii necesari pentru împlinirea acestei cereri legale.”

Iuli Horvath ȳice că e vorba numai, decât e timpul a face acesta. Când cu afacerea Ianski au luat pozițiune vechii inimi ai aspirațiilor națiunii. Prin urmare trebuie ales timpul și mijlocele. Din punctul de vedere al destoiniciei armatei e necesar ca oficerii să pricepă o limbă comună. Dér pedecile ce stau în cale înființării armatei unguresci se vor îndalura mai curând ori mai târziu, dér ađi nu e timpul. (Thaly: Trebuie să așteptăm o nouă Sadová!) Nu e în interesul Ungariei a se provoca la acesta. Oratorul acceptă propunerea comisiunii. (Vii aprobări în dreapta.)

Blasiu Orban dându-se de mare patriot se alătură la motiunea lui Thaly.

Emeric Ivanka necăjit pe „patriotul” Orban, nici nu mai vorbesce în cestiunea petițiilor, ci rectifică unele fapte istorice despre „patriotismul” lui Orban. În 1848/9 vechile regimente de husari și regimentele unguresci de infanterie au fost comandate nemșesce, limba de serviciu a comandantilor de corp a fost cea germană și martirii morți în Arad au dat poruncile în limba germană și au fost buni patrioți. Noi — ȳice vorbitorul — am venit acasă, când am fost provocați la acesta; dér de ce nu s'a întors din Constantinopol Blasiu Orban? (Aplause 'n dreapta. Mișcare în stânga.) Pe noi ne îngrozea împrejurarea că am pute fi pedepsiți ca desertori, ér nu că ne reîntorcem, dér unde a rămas Orban, care acum face pe marele patriot? (Vii aplause 'n dreapta.)

Blasiu Orban ȳice că de două ori a încercat să se întorcă acasă, dér de amândouă orile a fost prins de Ruși. (Iaritate 'n dreapta.) Când a venit a treia oră, conducea o legiune ungurească de 400 omeni; dér era pré târziu, catastrofa sosise.

Klemente Ermszt salută cu bucurie petițiunile tinerimei. Situațiunea de ađi nu mai e de suferit. Decamdată își înăbușe dorința exprimată de Thaly, din cauza situațiunii europene. Dér va sosi timpul. Sprijinesce motiunea lui Thaly.

Franz Fenyvesy speră, că limba ungurească va fi validată, în cadrul legii, în armata comună. Citézá cuvintele lui Petrarca: „Limba mea e un scut de apărare a Italiei mai puternic decât toți Alpii Germaniei.” Nu aprobă motivarea, ci intențiunea petițiilor și le sprijinesce. (Aprobări în stânga.)

Geza Polonyi întreabă partida liberală, când va găsi că e timpul să proclame armata ungurească? Când cineva depune esamenul în limba ungurească, i se ȳice: „N'amă priceput. Nu scira unguresce!” (Iaritate.) De aceea trebuie să se facă obligătoare cunoscerea limbii unguresci pentru oficerii regimentelor unguresci. Oratorul sperase, că gloatele vor forma gemenele armatei unguresci.

Alex. Csanady salută tinerimea ungurescă, nisuițele lor patriotice și sprijinesce motiunea lui Thaly.

Ministrul de honveđi Fejervary: Limba ungurească nu e eschisă din armată. Voluntarii la esamen pot răspunde și unguresce. Oficerii trebuie să scie limba omenilor din regiment, altfel sunt eschiși dela înaintare. Nemșesce trebuie să scie toți oficerii, altfel nu e cu puțință o cooperare cu succes cu armata celeilalte părți. (Strigări în stânga estremă: Să învețe unguresce!) Am spus că oficerii din regimentele unguresci sunt obligați să scie unguresce. Petițiunile junimei se folosesc acum la pragul alegerilor ca mijloc de agitațiune, tot așa și asertiunea, că regele Saxoniei a fost provocat să comande armat austro-ungară decât va izbucni războiu. Rogu a se primi propunerea comisiunii.

După o scurtă polemică între diferiți „patrioți” propunerea comisiunii s'a primit.

Relativ la acestă cestiune, „Militär Zeitung”, organul partidei militare din Viena profită de ocaziunea aceasta, ca să spună tinerimei maghiare și înscenătorilor de scandaluri următoarele adevăruri: „Durerile și plânsurile Ungurilor, de a se admite limba maghiară ca limbă

Cursul la bursa de Viena
din 26 Maiu st. n. 1887.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like 'Renta de aur 5%', 'Renta de harti 5%', 'Bonuri rurale ungare', etc.

Bursa de Bucuresci.

Cota oficiala dela 13 Maiu st. v. 1887.

Table with 3 columns: Item name, 'Cump.', and 'vend.'. Includes items like 'Renta romana (5%)', 'Renta rom. amort. (5%)', 'Impr. oras. Buc. (20 fr.)', etc.

Cursul pietei Brasov
din 27 Maiu st. n. 1887.

Table with 3 columns: Item name, 'Cump.', and 'Vend.'. Includes items like 'Bancnote romane', 'Argint romanesc', 'Napoleon-d'ori', etc.

Nr. 1896-1887.

Publicatiune,

referitoare la darea de casa.

Din partea oficiolatlui orasenesc de dare se aduce in sensul §. 16' alt' art. de lege 44 din 1883 la cunoscinta publica cumca conspectele asupra darei de casa esaminate de inclitul inspectorat' reg. de dare, referitoare la Brasov, dimpreuna cu Stupini, Nou, Dirste, Timisulu de sus si josu, cari continu quotele darei de casa valida pro 1887, 1888 si 1889, se afla la oficiolatlui orasenesc de dare din 1 pana la inclusive 8 Iunie a. c., in ulita caldararilor Nr. 519, inainte de prand' dela 8-12 si dupa prand' dela 3-5 ore, spre esaminare din partea fiacarui.

In contra acestor' quote se pot' ascerne in decursu de 15 zile, adeca pana inclusive 15 Iunie a. c. la oficiolatlui primarului eventuale reclamat'uni:

- a) Din partea acelora, cari in anul trecut au fostu deja supusi darei de casa;
- b) Din partea acelora, cari devinu pentru prima ora supusi darei de casa, si anume in decursu de 15 zile, incependu cu ziua inducerii datoriei darei lor' de casa in libelele solvirei de dare.

Reclamat'unile ascernite dupa amintitul' terminu, se reiepteza ca tardiu asternute.

Brasov, 26 Maiu 1887.

Oficiolatlui orasenesc de dare.

DOI TAURI
frumosi, albi, de doi ani, mari, de rassa
cea mai buna

suntu de vendare

in Cernatul' Saceliloru.

Doritorii se se adreseze la

VASILE PASCU

in Cernatu (Hoszufalu).

2-3

Avisu d-loru abonati!

Rugamu pe d-nii abonati ca la renoirea prenumaratiunei se binevoiasca a scrie pe cuponulu mandatului postal' si numerii de pe fasia sub care au primitu diarulu nostru pana acuma.

Domnii ce se aboneza din nou se binevoiasca a scrie adresa lamuritu si se arate si postaultima.

Deca se ivescu iregularitati la primirea diarului onor. abonati suntu rugati a ne incunoscinta imediatu prin carte postale, ca in catu depinde dela noi, se se delatureze

ADMINISTR. „GAZ. TRANS“

Mersulu trenurilor

Valabilu dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia Predealu-Budapesta si pe linia Teiusu-Aradu-Budapesta a calei ferate orientale de stat' reg. ung.

Large table with 4 main sections: Predealu-Budapesta, Budapesta-Predealu, Teiusu-Aradu-Budapesta, and Budapesta-Aradu-Teiusu. Each section contains a grid of train routes, times, and prices for various stations.

Nota: Orel' de nopte suntu cele dintre liniile grose.

Tipografia ALEXI Brasov.

Harti' din fabrica lui Martin Kopony, Zernescu